

ת"פ 8570/03/19 - מדינת ישראל נגד יפ"פ

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 8570-03-19 מדינת ישראל נ' יפ"פ

בפני
המאשימה
נגד
הנאשם
החלטה

כבוד השופט אברהם רובין
מדינת ישראל
יפ"פ

לפניי בקשת הנאשם לביטול כתב האישום שהוגש נגדו, זאת בטענה לאי קיום נאות של זכות השימוע.

1. כתב האישום

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של תקיפת קטין על ידי אחראי - עבירה לפי סעיף 368ב(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - "**חוק העונשין**"), תקיפה בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין, והתעללות בקטין על ידי אחראי - עבירה לפי סעיף 368ג לחוק העונשין. על פי הנטען בכתב האישום, עובר ל-10.9.17 נהג הנאשם לצבוט בלחיו של בנו ד', יליד 17.11.17, ובכך הוא גרם לסימנים כחולים בפניו. עוד נטען בכתב האישום, כי סמוך ליום 18.2.22 טלטל הנאשם את ד' בחוזקה מספר פעמים. ולבסוף נטען, כי במועדים שאינם ידועים למאשימה, כאשר הנאשם היה משכיב את ד' לישון וזה היה בוכה, נהג הנאשם להניח שתי אצבעות על צווארו של ד' עד שזה איבד את הכרתו למספר שניות והפסיק לבכות.

2. העובדות הרלוונטיות לבקשה

בשנת 2018 נחקר הנאשם בקשר למעשים דלעיל.

ביום 23.12.18 העבירה המאשימה לעיון ב"כ הנאשם את כל חומר החקירה נושא כתב האישום.

ביום 21.1.19, הודיעה ב"כ המאשימה לב"כ הנאשם כי בחלוף 30 יום מיום קבלת חומר החקירה, דהיינו ביום 23.1.19 (יומיים בלבד לאחר משלוח ההודעה), יוגש נגד הנאשם כתב אישום, וכי: "**ועד לתאריך זה יתקבלו טענותיך לשימוע ככל וישנן**".

ביום 29.1.19 השיב ב"כ הנאשם כי הוא מבקש לקבל "**פירוט מינימאלי**" של העבירות והמעשים המיוחסים לנאשם. במכתבו אף טען בא כוח הנאשם כי לשיטתו מוטב להימנע מהגשת כתב האישום כיוון שהנאשם: "**עבר ועובר טיפולים בעקבות החקירה, כדי להיות אב (ואולי אף בן זוג), טוב יותר, כפי ששואפים כולנו**".

בסעיף 4 למכתב גם התייחס בא כוח הנאשם, באופן כללי, לראיות הקיימות בתיק, אשר לטענתו אינן מלמדות על מעשה פלילי או על פגיעה במי מילדי הנאשם.

במכתב מיום 30.1.19 נענתה ב"כ המאשימה חלקית לבקשת בא כוח הנאשם, ופירטה את רשימת העבירות המיוחסות לנאשם, אותן עבירות המופיעות בכתב האישום. עיקרי המעשים המיוחסים לנאשם לא פורטו. בנוסף ציינה ב"כ המאשימה, כי: **"ככל וברצונך להעלות טענות נוספות לגופו של עניין לאור הפירוט לעיל, הנך מוזמן לעשות כן עד ליום 11.02.19"**

בהמשך לאמור, הוחלפו מספר מכתבים נוספים בין הצדדים, אשר לא כולם הוגשו לעיון בית המשפט. כך, ביום 6.2.19 הודיעה ב"כ המאשימה לב"כ הנאשם כי הוחלט לדחות טענות שהעלה במכתבו מאותו היום (אשר לא הוגש), כנגד הגשת כתב האישום, וכי הוחלט שכתב האישום יוגש תוך "מספר ימים". כמו כן, ביום 10.2.19 שלחה ב"כ המאשימה מכתב נוסף לב"כ הנאשם, בו היא התייחסה לטענות מסוימות שהעלה ב"כ הנאשם במכתב נוסף שלו מיום 7.2.19 (מכתב שאף הוא לא הוגש). במכתבה הבהירה ב"כ המאשימה את עמדתה לפיה לצורך השימוע די בכך שהמאשימה פרטה במכתביה הקודמים את סעיפי העבירה בהם יש כוונה להאשים את הנאשם, וכי על פי הנחיית פרקליט המדינה בעניין **"הליכי ידוע ושימוע בהליכים פליליים"** אין התביעה נדרשת להעביר פירוט של המעשים המיוחסים לחשוד, אלא די בציון אפיון כללי של העבירה. בהמשך לכך שבה והבהירה ב"כ המאשימה כי כתב האישום יוגש עד ליום 11.2.19. ואולם, ביום 12.2.19 שלחה ב"כ המאשימה מכתב נוסף לב"כ הנאשם בו כתבה כך: **"בהמשך למכתבי האחרון מיום 10.2.19, יובהר כי לפנים משורת הדין תינתן לך שהות נוספת להגיש טיעוניך לשימוע בכתב עד ליום 13.02.19, קרי- 30 יום מהמועד בו פורטו סעיפי העבירה בהם בכוונתו להעמיד לדין את מרשך"**. ב"כ הנאשם לא השיב למכתב זה, וביום 5.3.19 הוגש כתב האישום.

3. טענות הצדדים

במועד הקראת כתב האישום טען ב"כ הנאשם כי יש לבטל את כתב האישום מחמת הפרת חובת השימוע, ובהמשך לכך התרתי לצדדים להגיש השלמת טיעונים בכתב.

ב"כ הנאשם טוען כי לצורך מימוש זכות השימוע היה על המאשימה להעביר לידי כתב חשדות הכולל פירוט של העובדות המבססות את העבירות בהן הואשם לבסוף הנאשם. לטענת ב"כ הנאשם פירוט כזה הוא תנאי לכך שהנאשם ידע מה המעשים המיוחסים לו, וכך הוא יוכל להיערך כיאות לשימוע. ב"כ הנאשם טוען, כי הימנעות המאשימה מלפרט את העובדות שבבסיס האישומים מנעה ממנו לקיים את השימוע, ובכך נפגעה זכותו של הנאשם להליך הוגן. ב"כ הנאשם מוסיף וטוען, כי הלכה למעשה במקרים אחרים מעבירה המאשימה לנאשמים, כדבר שבשגרה, כתבי חשדות המפרטים את המעשים שהמיוחסים להם, והוא אף צירף לטיעונו כתבי חשדות כאלה (נספחים ד'1-2 לטיעוני הנאשם). על יסוד עובדות אלה טוען הנאשם כי הוא מופלה לרעה ביחס לנאשמים אחרים. ולבסוף, ב"כ הנאשם טוען כי ביטול כתב האישום לא יפגע באינטרס הציבורי, וכי **"הותרת כתב האישום על כנו יש בה משום מתן פרס למאשימה שכן משמעותה עידוד לאי-כיבוד זכות השימוע ..."** (סעיף 12 לטיעוני הנאשם).

4. המאשימה טוענת כי היא פעלה בהתאם לדין, לפסיקה ולהנחיות היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה. לטענת ב"כ המאשימה, בהתאם להנחיית פרקליט המדינה מספר 14.21 שעניינה "הליכי ידוע ושימוע בהליכים פלייליים", אשר צורפה כנספח א' לטיעוני המאשימה (להלן - "הנחיית פרקליט המדינה"), במסגרת זימון לשימוע לא מוטלת חובה על המאשימה לפרט את העובדות או את המעשים שביסוד כתב האישום, ודי בפירוט סעיפי האישום בצירוף חומר החקירה שהועבר במלואו לנאשם: "כדי לקיים מסגרת חוקית ועניינית לגבי החשדות העומדים כנגד הנאשם, ותוכן הדברים מהווה בסיס ראוי ואפשרי לעריכת שימוע לנאשם" (עמוד 2 לטיעוני המאשימה). ב"כ המאשימה טוענת כי לא מדובר בענייניו בתיק חקירה רחב היקף, ולכן ההנחיה בעניין העברת כתב חשדות או טיוטת כתב אישום לנאשם בתיק רחב היקף, איננה חלה.

ב"כ המאשימה מוסיפה וטוענת, כי בענייניו ניתנו לנאשם מספר הזדמנויות לקיים שימוע בכתב, במסגרתו הוא יעלה את טענותיו כנגד הכוונה להגיש נגדו כתב אישום, אך הנאשם לא מימש את זכותו.

ולבסוף, ב"כ המאשימה טוענת, לחילופין בלבד, כי גם אם תתקבל טענת הנאשם לפגם שנפל בהליכי השימוע אזי אין מקום לבטל את כתב האישום, אלא יש מקום להורות על ריפוי הפגם בדרך של שימוע מאוחר.

דין והכרעה

5. דין הבקשה לביטול כתב האישום להידחות.

כאמור לעיל, אין מחלוקת בין הצדדים על כך שהמאשימה העבירה את כל חומר החקירה לבא כוח הנאשם בשלב הזימון לשימוע, על כך שהודיעה לנאשם על זכותו לקיים שימוע, ועל כך שהעבירה לנאשם את רשימת העבירות המיוחסות לו. המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בטענת ב"כ הנאשם לפיה בנוסף לכל האמור היה על המאשימה להעביר לנאשם פירוט של העובדות או המעשים שבבסיס האישומים.

6. זכות היידוע וזכות השימוע מעוגנות בסעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אשר זו לשונו:

"(א) רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה, אלא אם כן החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי הענין, כי קיימת מניעה לכך .

...

(ד) חשוד רשאי, בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה כאמור בסעיף קטן (ב), בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום בעבירה פלזונית; פרקליט המדינה, פרקליט המחוז, ראש יחידת התביעות או מי שהם הסמיכו לכך, לפי הענין, רשאים להאריך את המועד האמור.
(ה) החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי הענין, מטעמים שירשמו, כי

הנסיבות מצדיקות זאת, רשאי הוא להגיש כתב אישום, בטרם חלפו 30 הימים ואף בטרם פנה החשוד כאמור בסעיף קטן (ד).
....."

הנה כי כן: "החוק מאפשר לכל החפץ בכך לבקש, במגבלות מסוימות, לפני החלטה על העמדה לדין בעבירות מסוג פשע עריכת שימוע" (בג"ץ 2678/07 נשיא המדינה, מר משה קצב נ' היועץ המשפטי לממשלה (23.4.07) להלן - "עניין קצב").

סעיף 1 להנחיית פרקליט המדינה עומד על הרציונל שבקיום הליך שימוע לפני הגשת כתב אישום בעבירה מסוג פשע:

"העמדה לדין פלילי של אדם עלולה להשפיע באופן מהותי על שמו הטוב ולפגוע במעמדו החברתי, עיסוקו, מקור פרנסתו, משפחתו, מצבו הנפשי וכיוצא באלה. לפיכך, קבע המחוקק כי ככלל, בטרם יועמד אדם לדין בעבירת פשע, חלה חובה להודיע לו על האפשרות כי יועמד לדין, ולאפשר לו להשמיע טענותיו כנגד העמדה לדין. זאת, למעט במקרים שפורטו בחוק"

בעניין קצב נדרש בית המשפט העליון להיקף החומר הראייתי שיש לחשוף בפני חשוד כדי שיוכל לממש את זכותו לפי סעיף 60א, ונפסק כי: "הוא מצריך ראיית תמונה הכוללת של האישום בקווים כללים עם-זאת יש לשקול, בכל מקרה ומקרה מהו היישום הנכון של ההנחיה ולמסור למבקש השימוע את עיקרי חומר הראיות. לעיתים מחייב הדבר היקף רחב יותר של גילוי ולעיתים היקף צר יותר".

בעניין בג"ץ 4388/08 אורי שמואל נ' היועץ המשפטי לממשלה (11.6.08) (להלן - "עניין שמואל"), נדונה השאלה האם יש חובה להעביר לנאשם לפני השימוע טיוטה של כתב האישום, ונפסק כי:

"סעיף 60א כשלעצמו, על פי לשונו ואף תכליתו, אינו מקנה לחשוד זכות עיון בטיטת כתב האישום; אך כדי לקיים שימוע אפקטיבי ראוי לשמו, מן הראוי כי החשוד יידע בפירוט ככל האפשר מול אילו אישומים הוא ניצב ובגין אילו עובדות. היקף המידע וההחלטה אם המקרה מצדיק או מאפשר העברת טיוטת כתב אישום ייקבע בכל מקרה לנסיבותיו, והסמן הוא הגינות כלפי החשוד בלא פגיעה באינטרס ציבורי אחר. לדידי, מבלי לקבוע מסמרות, מקום שטיטת כתב האישום מוכנה וקיימת, ובאין טעם נוגד מיוחד, ראוי כי התביעה תשקול לתיתה לחשוד. אך ככלל די במשלוח פירוט של עיקרי העובדות וסעיפי העבירות בגינן נשקל להגיש כתב אישום, בצירוף מתן עיקר חומר החקירה; בכך יוכל החשוד להיערך לשימוע ולהכין את טיעונו כדבעי".

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.3001 בעניין "טיעון לפני הגשת כתב אישום פלילי", קובעת כי

לפני עריכת שימוע יומצא לידי הנאשם עיקר חומר החקירה שנאסף בעניינו, והיא איננה מתייחסת לשאלה נושא דיונו, אלא קובעת כי: **"כל רשות תביעה תקבע בהנחיות פנימיות, בכפוף לעקרונות הנחיה זו, את דרכי ההודעה לחשוד ואופן קיום השימוע"** (סעיף 5 להנחיה).

בהמשך לאמור, בסעיף 16 להנחיות פרקליט המדינה נקבע אילו פרטים צריכים להיכלל בהודעה הנשלחת לנאשם בנוגע לזכות השימוע:

"ככלל, על מנת שיוגשמו תכליותיו של מכתב היידוע השני, ייכללו בו הנושאים הבאים:

(1) התייחסות כללית, תמציתית ובהירה לטיב החשדות. כך לדוגמה, יצוין בהודעה כי על פי עיון ראשוני בחומר החקירה עולה חשד לביצוע עבירות מסוימות שיפורטו, או לכל הפחות יצוין אפיון כללי של עבירה, כדוגמת אלימות /מין/מרמה/וכדומה. יצוין כי בתיקים רחבי היקף או מורכבים באופן מיוחד, ניתן בשל אילוצי זמן, לשלוח תחילה מכתב חשדות מצומצם, ובהמשך לשלוח מכתב נוסף, מפורט יותר;

(2) יידוע החשוד בדבר זכותו לפי סעיף 60א(ד) לחוק לפנות בכתב לרשות התביעה בבקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום או מהגשת כתב אישום בעבירה פלוגית תוך 30 ימים;

... (4) יידוע החשוד בדבר אפשרותו לפנות לרשות התביעה בבקשה לעיין בעיקרי חומר החקירה, וזאת בכפוף לשיקול דעתה של הרשות".

7. העולה מהמקובץ לעיל הוא ש: **"...היסוד היסודות ועיקר העיקרים, הראשית והאחרית, בענין השימוע הוא ההגינות כלפי כולי עלמא, כלפי החשוד מזה ואינטרס הציבור מזה (ולא למותר לציין כי ההגינות כשלעצמה היא אינטרס ציבורי). רקמת היישום היא פתוחה (אף כי לא בלי גבול), ומבחנה הוא מתן יכולת אמיתית לחשוד להגיב ולשכנע."** (עניין שמואל הנ"ל).

כאמור לעיל, בעניין שמואל נפסק עוד, כי: **"... מבלי לקבוע מסמרות, מקום שטיטת כתב האישום מוכנה וקיימת, ובאין טעם נוגד מיוחד, ראוי כי התביעה תשקול לתיתה לחשוד. אך ככלל די במשלוח פירוט של עיקרי העובדות וסעיפי העבירות בגינן נשקל להגיש כתב אישום"**. חובה זו יושמה בעניינו באופן חלקי, שכן במכתב היידוע פורטו סעיפי האישום בהם יש כוונה להאשים את הנאשם, אך לא פורטו "עיקרי העובדות" שביסוד כתב האישום. יתר על כן, מהמכתבים שהוחלפו בין הצדדים ניתן להסיק כי בשעה שנשלח מכתב היידוע לב"כ הנאשם כבר הייתה מוכנה טיטת כתב אישום, כך שלפי האמור בעניין שמואל היה מקום לשקול את העמדתה לעיון ב"כ הנאשם.

הטלת החובה לכלול במכתב היידוע את עיקרי העובדות, להבדיל מטיטת כתב אישום, לא מטילה נטל בלתי סביר על המאשימה, ואכן במקרים לא מעטים המאשימה נוהגת כך (ראו - עניין שמואל בפסקה ח (4) לפסק הדין; תפ"ח (מחוזי ירושלים) 14847-07-15 **מדינת ישראל נ' ורון** (21.1.16) בפסקה 6 להחלטה). חובה זו נובעת גם מהנחיית פרקליט המדינה, אשר קובעת כי יש לכלול במכתב היידוע **"התייחסות כללית תמציתית ובהירה לטיב החשדות"**. התייחסות כזו מחייבת, לטעמי, פירוט של עיקרי העובדות הנטענות כנגד החשוד.

עם זאת, הפגם שנפל בעניינו בהליך השימוע איננו חמור, שכן הגם שלא פורטו במכתב היידוע עיקרי העובדות, הרי שפגם זה נרפא במידה רבה בכך שמלוא חומר החקירה, ללא יוצא מהכלל, הועמד מבעוד מועד לרשות

ב"כ הנאשם, ובהתחשב בכך שלא מדובר בחומר חקירה רב הרי שניתן להניח כי הלכה למעשה ידע הנאשם היטב מהם המעשים המיוחסים לו.

במצב דברים זה אין מקום להורות על ביטול כתב האישום, ובמקום זאת ניתן להסתפק בכך שתינתן לנאשם אפשרות לשימוע מאוחר (לאפשרות זו ראו - בג"ץ 5065/10 לינדה סאלם נ' פרקליט מחוז דרום (19.7.10)).

8. אשר על כן, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית, אולם ככל שמבקש הנאשם להציג בפני המאשימה טיעונים בכתב שיש בהם לדעתו כדי להצדיק את חזרת המאשימה מכתב האישום, הרי שהוא רשאי לעשות כן עד ליום 8.9.19.

9. דיון לצורך שמיעת תשובת הנאשם לכתב האישום, ככל שכתב האישום יוותר על כנו, יתקיים ביום 19.9.19 בשעה 08:40.

ניתנה היום, ה' אב תשע"ט, 6 אוגוסט 06 אוגוסט 2019,
בהעדר הצדדים.